

ПАРТИЯ СОЛДАТИ

Хотира ёзишга ҳали эрта. Одатда, хотирдан күтарилилганиң киңисини тиличуш үчина хотира ёздилилар. Гафур аса, бутун бўй-басти билан кўз олди-мизда рўйрост турибди. Унинг фикр ва шуҳини тўла чақирик кўзлари, ҳам серзарда сўз айтишига, ҳам лутғона ҳазил, мутобга учиршига таъбер турган қалланлаблари, кўзойнек яраштаган ўйчан чиройли юзи, чимирлиган қошлиари наинки фатват оиласи. Ебрордорларли, якниларининг, балки катта-кичин жами иортдошлиарининг нисоҳидан, ўйидан, қалбидан заррача, қилича ҳам кўтарилилгандай эмас. Биз Гафур Гулом номидаги муҳтакимин кинотеатр ёндан ўтарканимиз, Гафур Гулом номидаги мактаб дарвосасидан кириборхакимиз ёки Гафур Гулом номидаги колхоз болгалирида сайдир қизларкимиз, ёники, ёш адаб Гафур Гулом номидаги Давлат наширноти остоносига ҳурмат билан қадам кўйр экан, гўё бу мультабар жойларда барҳаёт Гафур Гулом номидаги берилганлиги табинидек туюлади.

У орамизда, Яқин бир ерда мухим иш билан машуғул, «Совет Узбекистонин» редакциясида, адабиёт бўлимининг торгина хонасида интишерни ўқиб беряпти. Ёки, Большевик кўчасида, Ҳабибий ўйнида кекса шонралар гурунинга Бедилини ёддан ўқилига. Балки, Фарғонада, «Коммуна» редакциясида, Адҳам Ҳамдамдин Теракомзорода ошга унатиб кўйин, ўзи пахтакорлар ҳақида шеър ёзиб ўтирибди. Эҳтимол, У Ражабий богоғи Юнус аҳа билан бир нафас яни латифалар айтиб тақ-чақлаштандай кейин Навоий даври бастикорларидан сухбат ошилган.

Гафур Гулом узи яшаган қайнон давр мавзуларини адабиётда агадийликка айлантирган, ҳозиржавоблиги манглитика табий равишда уланли кетган, шу сабабдан ҳам коминка бешаки ишлаб чи-

Хуллас, Гафур Гуловими күздан, дингидан йироқда тасаввур этиш амримахол, Айнисса, уни үеч ким 65 ёшта тұлғанда үз түйінде шиширок тәс олмайды, деб ўйламаган еди. Арслон үмрорлы, пахлавон сумбатыл буюк шөп жаңа үйлілек умрын табиин бир нараса деб билар. Кавказ төрларидан кескалар қадар узоқ яшашын үзінга ҳам нақд хисоблар еди. Бундан роппа-роса 20 йыл аввали әңгілтап «Ақ жақалам» шеъридагы қүйндаги мисра-ларға әзтибор қылғын:

«Шу улуг күнларнинг гражданимсан, Ақд ва блогат жонга пайваста, Қарбичурб үлгач саодат билан, Қаламим қабримнинг тутига даста».

«Карбичурб үлгач...» Яъни, ўлим
хаки бу тубиги номи

хак, бу — табиат қонуну, дөкүн у ҳали узокда, ҳали үн йиллар шеър өзмөк, ўлкани кезмөк мүмкүн, фақат «қарыбчур» көлдандагина... Эҳ-хе, унгача ҳали қанча замонлар бор!

Мен ўттиз йиллик бир муддатда устознинг ёнида бўлдим. Гафур ака кўлимдан етаклаб. Кадавордаги уйига бошлаб боргани тонгдан уни Чигатойининг сомони тулпргонга, «абдий» мизуга кузатиб кўйгани, миз мунгли оқномгача мен бу мислини мард «одам». Урга Осиёмизда ҳамма тан олган энг пешкадам шоир ва саҳоватда Ҳотамни узул-кесил мот килаган меҳмондўст мезбон билан ҳар доим ҳамсұхбат, ҳамсафар ва ҳамкор бўлдим. Унинг ижодонасига шеълари ёнгланға пойгакроқда ҳавасланиб, сеҳрланиб кузатиб турдим, унинг ўғил ва қызлари туғилгандай да иниси спектифида қувондим, унинг шоирлар ва шеър муҳисларни билан уч-

Гафур аяқ катта юраги гүүрге тұла чин инсон виша оташнағас шынр эди. Соғыт Ватанымиз, Коммунистик партиямыз, қаҳрамон халқымиз виша саодатты асиримиз

ПОЙТАХТИМИЗ МЕҲМОНЛАРИ

ХОЗИР Тошкентда Догистон ашула ва рақс ансамблининг гастролларни давом этмоқда. Бу колектив аъзолари 1966 йилда ҳам тошкентлик санъат шинавандаларининг кўнглини хушнуд қилиб кетишган эди. Ансамблнинг Ания Аронова, Нодир Муртузаев, Муҳаммадзаки Исақов, Жалол Курбонов каби солистлари ишро этган ашула ва рақслар томошибинлар олинишга сазовор бўлмоқда. Рассом Н. Меламед ансамбл концертларидаги фўлий (чандал унгга) Лариса Татосова, Догистон АССРда халик артисти А. Аронова ва Догистон АССРда хизмат кўrsатган артист Нодир Муртузаев, солист Жалол Курбонов ва Догистон АССРда хизмат кўrsатган артист Муҳамматгани Исақовларининг расмларини чизиб келди.

МАДАНИЙ МЕРОСИМИЗГА ИЛМИЙ ЁНДАШАЙЛИК

«Давлатшоҳ Самарқандий» китоби ҳакида

«Давлатшох» асары үн иккى бетдан иборат сўзбози рисола-ю Давлатшохнинг олтмаш бетдан ортиқ асари илова (рисолагат кўшимча) эмшин!

қысмасында үзбек тилига таржима кильтан ва айрим жойларда изоҳ берган. «Бизнинг бу иччиқ рисоласиг олим ва унинг таскири ахади тұла-тұкис маълумот бериш, шунингдеги аса қында узин-кеслер билр фикр айти имконияттада холидир».

Б. Ахмедовнинг «маълум изоҳларни» ҳам қайд этиб үтмоғ дозим. Бу изоҳлар асосан таржима қилинмай тушириб колдирилган парчаларнинг қисқаса мазмуны ва баъзинрга умумий маълумот, егер тушунтишишарлардан иборат. Масалада

деб ёзди Б. Аҳмедов.

Бироқ «Давлатшоҳ Самарқандий» китобчасин рисола деб аташ, Б. Аҳмедовинунг автори деб ҳисоблаш мумкинми?

Китобчани вараклад кўринг.
У асосан Давлатшоҳ тазаккариси-
шад, ишора беради. Аммо Б. Аҳмедов

тиришларидан ишора биласалан.
Давлатшоҳ Шайх Ориф Озарий
ҳаётига боғлиқ маълумотларни
келидиради, аммо Б. Аҳмедов
унинг теласига «Шайх Ориф
Озарийнинг ҳаёти билан боғ-
лиқ бўлган мана бу маълумот
хам диккатга саловорордид» (63
бет, бўлуб ўтиб ўзига йўлга). Пек

дан иборат. Аммо Б. Аҳмедов бундай деб ёзди: «Тақириат-уш-шуаро» дан олингай парчаларни «классик фан ва адабийт шинавандларига нафти тегиб қолар деган мақсадда маълум изоҳлар билан ушбу рисоламизга илова қилинди». Демак бет) деб ёзиб кўйди. Ехуд Даётлоҳ Камол Ҳужандий ҳадиҳа ҳақида гапиради. Б. Аҳмедов эса ундан аввал: «Камол Ҳужандий ҳадиҳа билан боғлиқ бўлган мана ба маълумотлар ҳадиҳатга сазовориди» (50 бет) деб «изоҳ» беради ва ҳоказо.

Таржимада имловий, маънавий хатолар ҳам оз эмас. Фикримизнинг далили сифатида

Шоир Қатрон бир шөрьрида табиатдаги ўзгаришларни тас- вирлайды:

Ефт зин дарё дигар бор
абри гавъхарбор бор.
Богу бустон ёфт дигар з-абри
гавъхарбор бор..

Мазмунни: гавъхар ёгувчи бу-
лутлар яна дарёдан баҳра топ-
ли (янын сув олди), горб-бустон-
лар ҳам уз нахвабиди гавъхар
(янын сув томчилари) ёгувчи

(Ийн Сүйчимчилгээ) өгүүч
булутдан баарх топд.

Бу мисралар мана бундай
таржмын үзүүлэлтэнд «Жавохир-
лар сочмас» дарёдад бүлиши
тавхар ёгидурчы булатдандир.
богиний бүстөн тусига кирианды
тавхар ёгувч булутнин үзтэй
хайдаа «Етишадандир». Күриб ту-
рийсанки оригиналдаа «жаво-
хирлар сочмасинийн дарёдадаа бү-
лиши», «богиний бүстөн(?) ту-

и тоби ҳакида
сига кириши» ҳакида сүз йўқ.
Яна бир мисол. Тоҳир Бу-
корий айтади:

Манъам макун, ки Ѹеч ба чо
намерасад,
Саъе ки дар насиҳати Мачиу

Шоир бу байтда бундай деген:
«менга (мұхаббат) манын аттагылғас,
ақын Мажнұнға ҳақынан
насихат әйтіп, қарықат қызынан
күрнішиді, фойдаасы бўлмади»

Бек Ахмедов тожиқи
идиоматик избора «деч ба жон»
намесрасад чи сұзма сүз таржымаларынан
кима күйнідигата жунонданып, олар
тазалар тузган: «Хеч жойга бу жондан
ролмайды деган маън?» қилинген
мента тасыр кильмайды. Биринчи
бу бир кишининг насихату ҳақынан
қарықат қызынан ушқанды.

Бундай хато таржималар
тоғтада күп упрайди. Шу
жыныс үчүн ҳам уларнан ҳам
масини көлтиримай, яна мисол
билин, қаноатланамиз.

Давлатшоқ Самарқанди

«Тазкират - уш - шуаро» сининг
Б. Ахмедов фондаланган
2119 номерли кўзёлмаси ва
боща нусхалари кўнглиси Аниварий
ҳақида жумлаладан мана бу маъ-
лумотни ўйнимиз: «Ҳамчунон,
ки расм аст, фалакоту ифлоси
маволи бадъ оид шуд ва ба
ҳарчулувмур фурӯҳим ва дар
аснон им ҳол мавқаби Санҷари
ба навоҳи Родгон низул карди»
яъне расм бўлганидекилм ах-
ли баҳтисилига ва муҳтожли-
гина ҳам (Аниварий ҳам)
йўнидид, кун кечириш узун
харж этишга курబи етгай кол-
ди ва шу аҳвол асносида Сан-
жар музозимлари Родгон ат-
рофига келинг тушиллар».

ди. Шу ахвол асносида Сан-
нгирнун мулозимлары Родгон
атрофига келип түшдилар».

Китобчада кўп машҳур шахслар ва асарларнинг номи ҳам тўгри ёзилмаган. Масалан, Хисораз Дехлавийнинг «Нуҳ сипхер» — «Тўйинчи осмон» асари «Нуҳ сеҳр» шаклида кўчирилгани.

гай ва «Түнкүн сөхр» деб тар-
жима қилинган.

Албатта, баъзи бир хатолар-
нинг хато эквалигигин билди,
китобча нашр этилмасдан ил-
лари тузиати юбориш учун бир
озигина мулоҳаза киёфор эди.

Китобча билан танишиб
чиқсан ҳар бир кишиниң ун-
да йўл қўйилган камчиликлар-
дан афуссламян иложи йўқ.
«Фан» напретидаги ишлаб бу
асарни таҳрир этиб, босиб чи-
қариш вазифасини ўз зиммаси-
га олган ўртоқларга ҳам шуни
еслатив ўтмоғизимиш, ҳар бир
китоб жамиятимизнинг илмий
ва маданият савиғасини кўрса-
тубти ҳужжат бўлиб, кўпроқ
масъулнинг талаб қилид.

Мұхсин УМАРОВ.

